

Бондарук Т. Г.,
доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри фінансів
Національна академія статистики, обліку та аудиту
Бондарук І. С.,
кандидат економічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет

АДМІНІСТРАТИВНЕ РЕФОРМУВАННЯ: НАПРЯМИ, ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ

Розвиток України як правової демократичної держави неможливий без проведення адміністративної реформи. Система організації та діяльності місцевого самоврядування має відповідати вимогам належного управління. Це передбачає визнання пріоритету прав та інтересів людини в діяльності держави, реальне дотримання принципів верховенства права та законності, а також впровадження принципів ефективності, економічності та результативності.

Важливе значення на сучасному етапі реформування місцевого самоврядування та місцевих фінансів в Україні має аналіз передумов проведення адміністративної реформи, розкриття форм та методів розширення дохідних повноважень органів місцевого самоврядування.

Необхідність забезпечення збільшення дохідних джерел органів місцевого самоврядування обумовлена процесами децентралізації, запровадженням у сфері державного управління принципів деконцентрації, дерегуляції та демонополізації, стимулюванням регіонального розвитку на основі закріплення нових правових норм у сфері адміністративного устрою, системі державного управління, місцевого самоврядування. З цією метою потрібно визначити принципи ефективного державного управління, надати більшу гнучкість органам місцевого самоврядування у питаннях фінансового забезпечення виконання власних повноважень.

Проведенню адміністративної реформи в Україні передували певні причини, головні з яких:

неефективна організація виконавчої влади на рівні району та області, зокрема високий рівень централізації влади (замість децентралізації, тобто передачі багатьох повноважень органам місцевого самоврядування);

нераціональний адміністративно-територіальний устрій, який характеризується великою кількістю дрібних населених пунктів з правами самостійного суб'єкта місцевого самоврядування; радикально відмінні за розмірами та чисельністю населення райони; диспропорції у розвитку регіонів, обсягу і якості послуг;

неефективне місцеве самоврядування, яке характеризується фінансовою неспроможністю первинної (базової) ланки місцевого самоврядування (декларативне право на місцеве самоврядування громади кожного населеного пункту); відсутністю відповідальності перед громадою органів влади на районному рівні, оскільки виконавчими органами є місцеві державні адміністрації.

В умовах підготовки проведення адміністративної реформи в країні слушною є пропозиція В. В. Зайчикової, [1, с. 37–39] яка вважає, що було б доцільним запровадження у сфері державного управління принципів деконцентрації, дерегуляції та демонополізації в межах чинного правового поля, які задекларовані у пунктах 4–7 ст. 9 Європейської хартії місцевого самоврядування на основі удосконалення в бюджетному процесі процедур та інструментів фінансового вирівнювання, що передбачає:

- визначення засад ефективного державного управління у фінансовій сфері; тобто деконцентрації, дерегуляції та демонополізації фінансового забезпечення місцевого самоврядування;
- розробку нормативів видатків місцевих бюджетів на основі більшої гнучкості фінансового забезпечення місцевих органів через деконцентрацію процесу ухвалення рішень та надання більшої самостійності щодо способів їх реалізації;
- демонополізацію сфер комунального господарства через надання права ухвалення рішень щодо оптимізації мережі установ;
- диверсифікацію джерел фінансування інвестиційних регіональних проектів на основі уточнення процедури їх фінансового забезпечення при спільному фінансуванні з державного та місцевих бюджетів.

Змістом адміністративної реформи є комплексна перебудова чинної в Україні системи державного управління всіма сферами суспільного життя та розбудова інститутів державного управління [2].

Суть адміністративної реформи полягає у здійсненні «змін в інституціональній і функціональній побудові органів державної влади та органів місцевого самоврядування, оптимізація структури та діяльності органів управління, розмежування владних повноважень, поступовий перехід від застосування адміністративно-розпорядчих до координуючо-регулятивних функцій у відносинах з суб'єктами господарювання, використання переважно економічних важелів або соціальних орієнтирів, забезпечення раціонального адміністративного устрою» [3, с. 22].

Метою державного управління є «поетапне створення такої системи державного управління, яка б забезпечила становлення України як розвинутої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя, соціальної забезпеченості, культури та демократії, за допомогою якої Україна стала б впливовою державою у світі та Європі» [4, с. 310].

Згідно з Концепцією адміністративної реформи в Україні для досягнення мети адміністративної реформи в ході її проведення мають бути розв'язані такі завдання [2]:

- формування ефективної організації влади на місцевому та регіональному рівнях управління;
- створення сучасної системи місцевого самоврядування;
- організація законодавчого забезпечення розвитку місцевого самоврядування;
- забезпечення фінансових основ місцевого самоврядування;
- застосування нової ідеології функціонування виконавчої влади;

запровадження раціонального адміністративно-територіального устрою.

Як зазначено в Концепції адміністративної реформи в Україні, її зміст полягає, з одного боку, у комплексній перебудові системи державного управління, а з другого боку – у створенні якісно нових інститутів державного управління [2].

Вирішальною обставиною для характеристики сутності адміністративно-територіального устрою країни є визначення політико-економічних умов розвитку суспільства і держави.

Таким чином, адміністративна реформа має здійснюватися у кількох напрямках [5]. Перший – це створення нової правової бази, що регламентуватиме державне управління в Україні. Другий – формування нових інститутів, організаційних структур та інструментів здійснення державного управління та адміністративно-територіального поділу. Третій – кадрове забезпечення нової системи державного управління. Четвертий – зміцнення та формування нових фінансово-економічних засад функціонування державного управління. П'ятий – наукове та інформаційне забезпечення системи державного управління, формування механізмів наукового та інформаційного моніторингу її функціонування.

Список використаних джерел:

1. Зайчикова В. В. Перспективи зміцнення власних доходів бюджетів місцевого самоврядування в Україні / Зайчикова В. В. // Наукові праці НДФІ. – 2006. – Вип. 1. – С. 35–45.
2. Концепція адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=89222.
3. Місцеві фінанси : [підруч.] [за ред. О. П. Кириленко]. – К. : Знання, 2006. – 677 с.
4. Регіональна політика України : інституційно-правове забезпечення : зб. офіц. док. / [упоряд. : З. Варналій, Є Жемеренко, В Жук, А. Павлюк, О. Шевченко] ; за ред. З. Варналія. – К. : НІСД, 2004. – 521 с. – (Бібліотека офіційних документів).
5. Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні : [моногр.] / Бондарук Т. Г. ; НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. – К. : Експрес, 2009. – 608 с.